

Homo flexibilis, eller kanske Homo mobilis?!

Om skriftspråk i datorstödd kommunikation

Ylva Hård af Segerstad, Fil. Dr.

Institutionen för lingvistik, Göteborgs universitet

Översikt

- 🍯 Avhandling
- 🍯 Faktorer som påverkar språkbruk
- 🍯 Språkbruk i datorstödd kommunikation
 - 🍯 Exempel från webbchatt och SMS
- 🍯 Språkligt förfall?
- 🍯 Överföring av “cybernormer” till annan typ av text?

Avhandling

- ✿ **“Use and Adaptation of Written Language to the Conditions of Computer-Mediated Communication”**
- ✿ **Studier av fyra typer av datorstödd kommunikation**
 - ✿ email
 - ✿ webbchatt
 - ✿ direktmeddelanden (sk. Instant Messaging, IM)
 - ✿ SMS

Frågeställningar

- ❏ Hur används och anpassas skriftspråket till de förutsättningar som gäller för CMC?
- ❏ Hur skiljer sej bruket av skrift i CMC från normerna i standardskriftspråket?
- ❏ Vilka variabler påverkar skriftbruket?

Vanlig syn på språk

Språk är statiska

 Idén om det oförstörda, rena, ursprungliga

Teori om “rätt eller fel”

 Idén om ”de obildades” degenerering av språket

Skriftspråk är mer korrekt än tal

Förändring i alla former är dåligt...

 Unga människor är dåliga generellt...

Faktorer som påverkar språkbruk

Medium

- Hur kommunicerar man? Vilka möjligheter och begränsningar medger mediet man använder?

Situation

- Vilka kommunicerar, om vad och varför?

Synkronicitet

- Hur samtidig är kommunikationen?

Homo flexibilis?!

- ❏ **Mänsklig förmåga att anpassa sitt beteende - även det språkliga beteendet - efter de förutsättningar som situationen kräver och medger**
- ❏ **Homo mobilis?**

Språkbruket varierar!

Jfr.

Activity Based Communication Analysis (Allwood, 1976, 2000)

Variations Across Speech and Writing (Biber, 1988)

Tal & skrift

Typiskt tal:

 spontant ansikte mot ansikte

Typisk "traditionell" skrift:

 brev, böcker, tidningar, osv.

Multimodal & monomodal kommunikation

Tal: multimodal kommunikation

 ”rikt” på kanaler att sända information

 Syn, hörsel (känsl, lukt?)

 Simultant och linjärt

Skrift: monomodal kommunikation

 ”magert”

 Syn (endast visuella tecken)

 Linjärt

Tal & Skrift

 Olika förutsättningar för produktion och mottagning:

 Talad kommunikation är synkron, efemär och multimodal

 Skriven kommunikation är asynkron, persistent och monomodal

Ekonomiprincipen

- 🍯 Människan är av naturen lat (eller smart?!):
 - 🍯 Vi gör eller säger ofta inte mer än vad som krävs
- 🍯 “Vad som krävs” är olika från en situation till en annan
 - 🍯 Delad bakgrundsinformation, kontextuell information, etc.

Språkligt förfall?

- 🍯 Nya ord och förkortningar
- 🍯 Stavning
- 🍯 Reducerat och komprimerat språk
- 🍯 Särskrivning
- 🍯 Influens från engelska
- 🍯 Förlorad nyansrikedom, uttrycks kraft?! “Korrekthet”?

Ny, läskig teknologi

- 🍷 **Ny kommunikationsteknologi bemöts ofta med skepsis och tvivel (telegraf, telefon, TV, osv.)**

Språk i nya medier: translingvistiska dragqueens?!

- ✦ Skriftspråk i nya medier visar drag som är karaktäristiska för både talat och (traditionellt) skrivet språk
- ✦ Okonventionell användning av skriftspråksdrag jämfört med traditionellt skrivet språk
- ✦ Kreativt språkbruk! Provokativt?

Spara tid, utrymme och öka uttryckskraften

Talspråkslikande och talspråkshärmande drag

Reduktioner:

 förkortningar, talspråksliknande stavning, utelämnande av enheter och interpunktion

 Smileys, asterisker, versaler och skiljetecken

 Kommunikationsreglerande enheter och icke-verbal kommunikation

Nå, går det utför med språket?

🍯 Språkbruk varierar!

🍯 Skriftbruk i fyra typer av datorstödd kommunikation:

🍯 Effektiva specialanpassningar efter de förutsättningar som gäller för respektive typ

🍯 Ett antal kreativa strategier för att undvika ”problemen med skriftlig kommunikation”

🍯 Kommer dessa att etableras även i andra domäner?!

Språkbruk i email till Stadskansliet

- ✦ Stilmässigt större variation än pappersbrev
- ✦ Mycket mer informella
 - ✦ Hälsnings- och avslutande fraser
 - ✦ T.ex. 98 st "Hej!"
 - ✦ Fler "brott" mot normer för standardskriftspråk (endast gemener, interpunktion, stavfel osv.)
- ✦ Kortare (MLU 63,7 jfr 433,43 ord)

Exempel på email till Stadskansliet

jag undrar bara om vandrarhemmet heden finns kvar???

Från: Stocckholmarn

Ämne: Hata lantisar

Ni göteborgare är jävla lantisar. Ni kan sluta va så jävla kaxiga. Ni är en liten skitstad mot Stockholm.

Älska Stockholm

IM: kommunikation i ett datorlaboratorium ("WebWho")

🍯 "Awareness tool": virtuell och fysisk "awareness":

🍯 Fysisk placering av sändare och mottagare:

🍯 I samma sal

🍯 Mellan olika salar

🍯 Utifrån laboratoriet

🍯 Sändarstatus:

🍯 Anonym eller identifierad

Web-WH 98 BETA - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Back Forward Stop Home Search Favorites History Print

Address http://w3.informatics.gu.se/~s94pelj/wh.cgi

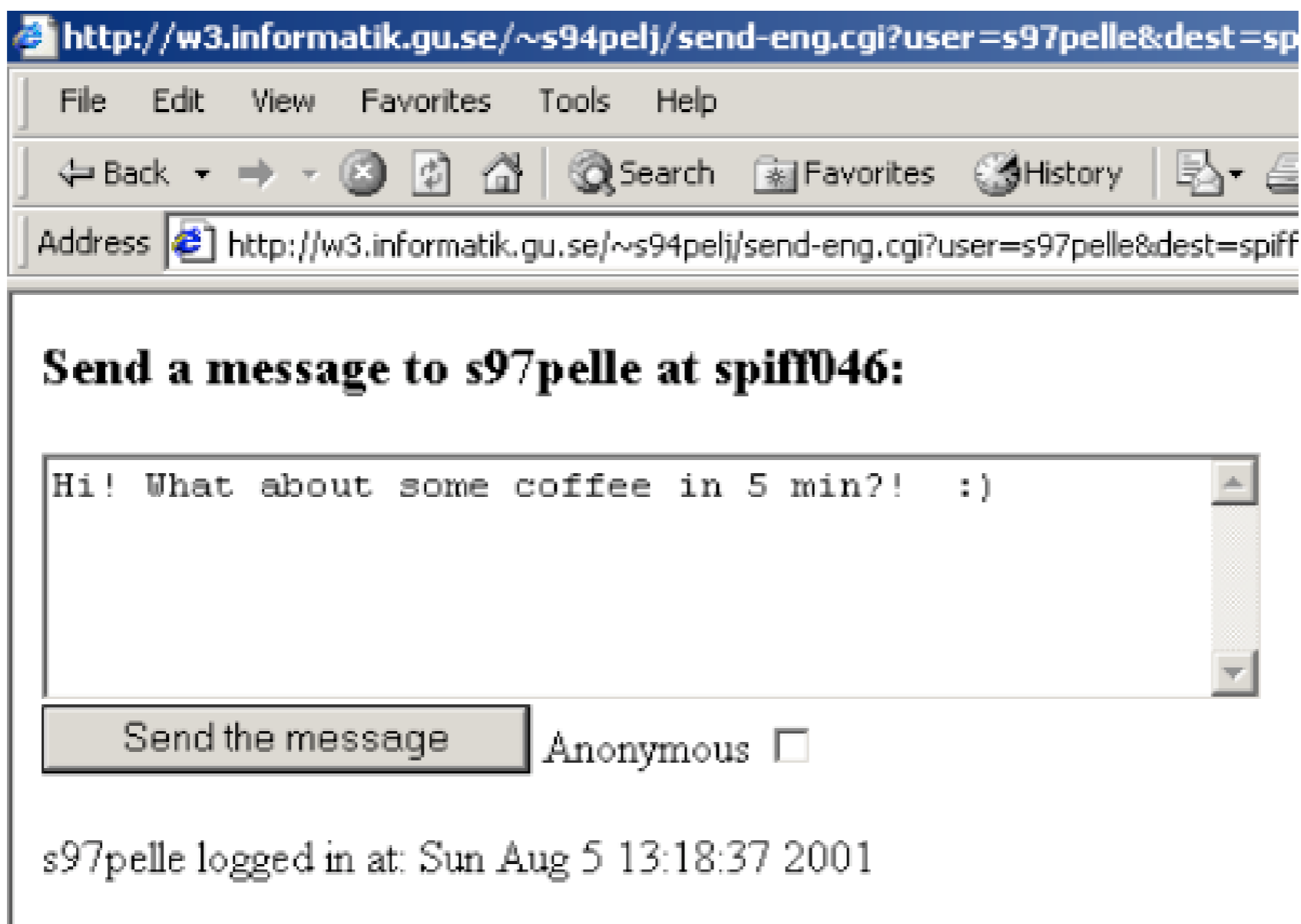
Sal 223		Sal 218		Sal 217		Sal 216	
kalle1	kalle3	s99julia	s99cros	ip00-16	spiff030	spiff032	
kalle0	kalle2	s00sto	ip00-16	e98rocky	a00jt	a00mort	
		Sal 242					
s00kr	spiff022	ip00-16 [spiff027]					
spiff020	s00jonas	Meddel. Fotokat. E-mail Hemsida					
		Sal 243					
spiff016	IMAC	spiff017					
spiff015	IMAC	spiff014					
		Sal 244					
spiff012	IMAC	spiff013					
spiff011	IMAC	spiff010					
		Sal 245					
spiff008	IMAC	spiff009					
spiff007	IMAC	spiff006					
		Sal 249		Sal 250		Sal 252	
sussi5	sussi3	a99klasj	sussi1	spiff002	kalle4	spiff000	
spiff005	sussi4	sussi2	spiff003	sussi0	kalle5	spiff001	kalle6

Web-WH på Informatik
Av [Peter Ljungstrand](#)

TORGET

Fri Sep 29 17:33:08 2000
[För mer info klicka här](#)

Exempel på meddelande i WebWho

The screenshot shows a web browser window with the following elements:

- Address Bar:** `http://w3.informatik.gu.se/~s94pelj/send-eng.cgi?user=s97pelle&dest=spiff`
- Menu Bar:** File, Edit, View, Favorites, Tools, Help
- Navigation Bar:** Back, Forward, Stop, Home, Search, Favorites, History
- Page Content:**
 - Header:** **Send a message to s97pelle at spiff046:**
 - Message Input:** A text area containing the message: `Hi! What about some coffee in 5 min?! :)`
 - Buttons:** A button labeled "Send the message" and a checkbox labeled "Anonymous" which is currently unchecked.
 - Footer:** `s97pelle logged in at: Sun Aug 5 13:18:37 2001`

Språkbruk i IM

Likheter med chatt

 Smileys, asterisker, nya förkortningar, interpunktion, versaler etc.

Talspråksliknande drag

 Syntaktiska och lexikala reduktioner

 ”egenkommunikationsreglerare”

 Stavning som reflekterar uttal

Back Forward Reload Stop <http://chatta.aftonbladet.se:7000/chatta?session=765809X1333104783> Search Print

Home Bookmarks Nordea - Privat - So... Y L V A H Å R D A F ... Göteborgs universit... E-tidskrifter: sök Sök i katalogen

Samma säger in

Lessen säger till **regnflickan**: Å trevlig det e du

arbogakille_18 säger till **alla**: Någon tjej från ARBOGA (eller i närheten) här? Viska till mig!

KILLE_GBG stiger in

Skaraborgskille_22 säger till **alla**: Finns du tjej från SKÖVDE eller i närheten här ikväll?

syrian kille (snygg) säger till **Melisha**: vad gör du på fritiden pluggar el jobbar du snygg tjej(*) (* lämnar rummet

arab tjej säger till **Arab kille gbg**: vad ska jag gör hos dig?

LkpgFlikkan säger till **alla**: Tjena hej

Singel kille gbg säger till **__tessanGbg**: hejsan

Anna19 säger till **Mr Daniel**: är du snyg då?

goglad pussar **alla**: ingen tjej ledig?

snyggbrud_26 stiger in

skånekille29 säger till **alla**: Nån myssugen & seriös skånetjej som vill irl?

MisterStarshine säger till **alla**: Nån som är intresserad av musikskapande?

arab tjej säger till **Arab kille gbg**: hahahaha

Peter*23* säger till **alla**: någon mullig tjej?? *viska*..

firepartylover lämnar rummet

en kille säger till **Kramgo tjej**: musik,bandy,fiske,spel och kompisar

kille22 lämnar rummet

bs_sara säger till **Qåt kille 22**: vad hade tänkt dej för lek

Lessen säger till **regnflickan**: Okej social du måste vara som flyr från mamma å pappa=P

arbogakille_18 säger till **alla**: Någon tjej från ARBOGA (eller i närheten) här? Viska till mig!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

oskulld 17stlm lämnar rummet

arab tjej säger till **Arab kille gbg**: gbg

Irani killen stiger in

anna stiger in

arbogakille_18 säger till **alla**: Någon tjej från ARBOGA (eller i närheten) här? Viska till mig!

Ylva lämnar rummet

Lessen säger till **regnflickan**: Skojade förlåt

Mästaren i Entren ALLA [289]

Skicka/Uppdatera

Gå till Omstart Logga ut [Instruktioner](#) [Kontakta Aftonbladet](#)

Autoscroll
 Visa in/utgång
 Visa publika meddelanden
 Visa privata viskningar
 Typsnitt [minska](#) [öka](#)

Språkbruk i webbchatt

- ❏ Reduktioner
 - ❏ Lexikala förkortningar
 - ❏ etablerade + nya
 - ❏ Syntaktiska förkortningar
- ❏ Okonventionell interpunktion (!!!!!???.....)
- ❏ Smileys [:-) ;D]
- ❏ Asterisker
- ❏ “Adresserare” (>>>>>>)

Vad är SMS?

- ✦ **SMS (Short Message Service) är möjligheten att skicka och ta emot textmeddelanden mellan mobiltelefoner**
- ✦ **Varje meddelande är upp till 160 tecken när latinska alfabet används, och 70 tecken när skriftsystem som arabiska och kinesiska används**

mtnsms.com/xpress - Mozilla

Back Forward Reload Stop <http://www1.mtnsms.com/sms/xsms.asp> Search Print

Home Bookmarks Nordea - Privat - So... YLVA HÅRDAF... Göteborgs universit... E-tidskrifter: sök Sök i katalogen

ylva, u can now message the world from smspop.com

Win
\$20 million

to: or mobile:

from: Ylva Ylva H chars:

my inbox

my outbox

:)

[site map](#) | [friends](#) | [smsxpress](#) | [smsxtra](#) | [inbox](#) | [outbox](#) | [contact us](#) | [partners](#) | [privacy policy](#) | [logout](#)

©2001 airborn

Done

Språkbruk i SMS

- 🍯 Likheter med chatt och IM: Både tal- och skriftspråksdrag
 - 🍯 Reduktioner (lexikala och syntaktiska)
 - 🍯 ”egenkommunikationsreglerare”
 - 🍯 Stavning som reflekterar uttal

Vad gäller för webbchatt och SMS?

Webbchatt:

Semi-synkron kommunikation

Meddelandena skickas oftast
mellan anonyma (en-till-många)

Tangentbord

Obegränsat antal tecken/medd.

Stationär dator

SMS:

Asynkron kommunikation

Meddelanden skickas oftast
mellan vänner (en-till-en)

Mobiltelefonens knappsets

Begränsat antal tecken/medd.

Begränsad skärmstorlek

Mobilitet

Spara tid, utrymme och öka uttryckskraften

Talspråkslikande och talspråkshärmande drag

Reduktioner:

 förkortningar, talspråksliknande stavning, utelämnande av enheter och interpunktion

 Smileys, asterisker, versaler och skiljetecken

 Kommunikationsreglerande enheter och icke-verbal kommunikation

Förkortningar

Traditionella förkortningar, etablerade i standardskriftspråket

- (1) Ska vi köpa nåt vin **el. dyl.** [eller dylikt] (SMS)
- (2) Sussie >> Hur gammal **etc . etc .** ??? (webbchatt)

Nya, oetablerade förkortningar

- (3) det är **q1** [kul] att resa ... (webbchatt)
- (4) hallå x, hur **e**[är] **d**[et]? vad händer i helgen. ska vi ta en fika? ha **d**[et] bra! Vi **cs**[ses]. **p&k** [puss och kram]/y (SMS)

Talspråksliknande stavning

- (5) det finns en påse **me**[med] **klär**[kläder] kan du tvätta dem?
ligger ngnstans i rummet, mest **strumper**[strumpor] **å**[och] sånt
(SMS)
- (6) haha **ja** klarade det ! jaha **varifrån e** du då ? (webbchatt)
- (7) **Höllö höllö** [hallå hallå]! **Bler** [blir] det **nön** [någon]
beachvolley **elle** [eller]? (SMS)
- (8) (Hanna is here !)Fan **va gött** [vad gott]... (webbchatt)

Utelämning av det som förstås ändå...

Utelämnande av syntaktiska enheter

- (9) **[Jag]** kan inte ikväll. **[Jag]** måste jobba. **[Jag]** gillar dig i alla fall. KRAM x (SMS)
- (10) **[Jag]** trassla**[de]** in mig i telefonsladden nu fan också (webbchatt)
- (11) **[Ska vi ses på]** cafe japan **[kl]**19? (SMS)
- (12) **[Är det]** någon **[som vill chatta?]** (webbchatt)

Interpunktions

Utelämnande av interpunktions

(13) Ge mig ditt nummer har det inte längre så ringer ja ikväll ska spela fotboll (SMS)

(14) jag måste gå men det var kul att prata lite hoppas du får det jätte kul i mexico många kramar Pam (webbchatt)

Okonventionellt bruk av interpunktions

(15) Hmm.....synd!!.....hur gammal är du då???.snälla svara!!*ler* (webbchatt)

(16) DET KAN DU GE DIG PÅ !!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! (webbchatt)

Utelämnande av mellanslag

(17) UtanBaraÖkatOchJagÄlskarDigMer&MerFastänDuÄrSurPåMig.MenVillDuInteHaMigSå..SåBlirJagJättelelsen.DuBehöverInteFlyttaUppHitKäraVänDuÄrNogBaraRädd. (SMS)

Smileys och asterisker

Smileys

- (18) Yepp, den har jag ! Fixar en kopia på den ;-) (SMS)
- (19) Finns det någon som vill????? :-) (webbchatt)
- (20) :-) midsommar! (SMS)

Asterisker

- (21) ***ler*** ...alright .. ja fattar nu ... ***ler*** (webbchatt)
- (22) ***pet i sidan*** Hur vågar du ha upptaget när goa pågen ringer..!? ***peta lite till*** ;o) Hör av dej när linjenär öppen! ***Cjamiz*** /X.

Synas och höras

Versaler

(23) **FAAAN HUR KAN JAG MISSA DIN FÖDELSEDAG ! GRATTIS!!!!** kramar
x (SMS)

(24) **HÅLL KÄFTEN PÅ DIG DITT LILLA YNGEL !!!** (webbchatt)

Repeterade bokstäver

(25) hej **dåååååååååå** måste
ssssssssssllllllluuuuuuttttttaaaaaaa (webbchatt)

Språklig medvetenhet?

“Konsonantskrift”

(26) Har du **prgrmrt** [programmerat] videon? (SMS)

(27) BLADA? **SVNGLSKA** [SVENGELSKA]! (SMS)

Sånt som inte brukar skrivas ut...

Kommunikationsreglerande enheter

(28) **Hmm**, kanske det!? Vi hörs i morr'n :-) (SMS)

(29) **Öhh** .. jo självklart (webbchatt)

Icke-verbal kommunikation

(30) **haha** ... inte bra , inte bra ... (SMS)

(31) jag lyssnar mest på dig ... **hehe**... (charmtroll där)
(webbchatt)

Språkligt förfall?

- ❏ Oro för att språket blir "sämre".
- ❏ Språkbruk varierar! Specialanpassning till specifika förutsättningar!
- ❏ Språkförändring?

“Att lära sig skriva i IT-samhället”

- 🍯 Treårigt forskningsprojekt, stött av Vetenskapsrådet, på inst. f. lingvistik, GU
- 🍯 Hur används skrift av barn i skolåldern?
 - 🍯 Vilka problem har denna målgrupp med skrift?
- 🍯 Hur kan skrivstöd bättre anpassas efter målgruppens behov och problem?
- 🍯 Ser man en överföring från språkbruk i CMC till andra domäner?

Överföring av “cybernormer” från ett medium till ett annat??

 Språkförändring?

 Texter producerade av barn i skolåldern

 Datorskrivet (med och utan skrivstöd) och handskrivet

 Fritidstexter och skoluppgifter

Överföring av “cybernormer”, forts.

- 🔺 Ordval, stavning, syntaktiska strukturer tas med från ett medium till ett annat?
 - 🔺 T.ex. språkbruk i chatt är vanligt i IM och SMS
- 🔺 Hur gör ni?

Ylva Hård af Segerstad

Inst. f. lingvistik
Göteborgs universitet

<http://www.ling.gu.se/~ylva/>

ylva@ling.gu.se

